

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

260. An Princeps sæcularis possit imponere, & exigere gabellas à Clericis non habentibus requisita Concilij Tridentini sess. 23. c. 6. de quibus supradictum est? Ex p. 1. tr. 2 res. 37. aliàs 36.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

& asserit, quòd si in Regno Neapolitano non adest privilegium Pontificis id concedentis, illam consuetudinem, seu Constitutionem imponendi gabellas super bona Clericorum donata, esse contra libertatem Ecclesiasticam, & nullam prorsus retinere firmitatem. Sed an, Clericus teneatur solvere gabellas impositas super bona laicorum, ad ipsum postea aliquo titulo, de quibus *supra*, peruenientia? respondeo distinguendo: vel illa bona habebant annexam aliquam gabellam, vel collectam certam perpetuam, & invariabilem, nimirum ut ex eis quotannis solvatur certa pensio in perpetuum: vel illa bona erant solum obligata ad Collectas, obligatione indeterminata, & variabili ad tempus, nimirum, ad solvendas collectas pro varietate temporum, & necessitatibus occurrentium. In primo casu tenentur Clerici solvere supradicta onera: in secundo minime. Et ita docet Filiucius *tom. 1. tr. 16. c. 11. num. 294.* Azorius *p. 3. lib. 5. c. 19. q. 8.* Duardus in *Bull. Cœna, lib. 2. can. 18. q. 6. n. 6.* Megala in *part. 2. lib. 2. c. 17. q. 6. n. 58. & 103.* Alterius *tom. 1. disp. 19. lib. 5. c. 6. fol. mibi 719.* Prosper de Augustino in *addit. ad Summam Quaranta, verb. vectigal.* Sousa in *Bulla Cœna, c. 19. disp. 92. n. 5.* Molfesius in *summ. tom. 2. tract. 11. c. 22. n. 167. & 168.* Turrianus *tom. 2. in 2.2. disp. 44. dub. 4. n. 13.* Molina *tom. 3. tr. 2. disp. 672.* & alij. Vide etiam Layman in *Theolog. mor. lib. 4. tr. 9. c. 6. n. 5.* Malderum in *2.2. tr. 5. c. 6. dub. 9.* & Suarez *contra Regem Anglia, lib. 4. c. 20.*

RESOL. CCLVIII.

An Clerici teneantur solvere collectam certam & invariabilem impositam per statutum super aliqua bona, priusquam ad eos pervenissent?
Et an prædia omnia sint obligata pro tributis Reipublicæ impositis? Ex part. 3. tract. 1. Ref. 17.

§. 1. **A**ffirmativam sententiam docet Barbosa in *collecl. tom. 1. lib. 3. tit. 49. c. 4. n. 5.* & ego ipse cum multis aliis in *tr. 1. part. 1. de immunit. Ecclesiast. resol. 42.* nunc autem existimo contrariam sententiam esse etiam probabilem, quam tuerent DD. quos citat, & sequitur D. Carolus de Grassis *de effectibus clericatus, eff. 3. à n. 162. vsque ad n. 176.* quibus ego addo doctissimum Iuriconsultum Hispanum Ioannem Bertran. de Guevara in *propugnac. liber. Eccles. assert. 1. §. 6. n. 27.* vbi sic asserit. Non potest sustineri opinio Bartoli etiam si onus impositum sit invariabile, & certum & in certa quantitate; quia collecta est onus, quod personis imponitur secundum quantitatem possessionum & rerum, ita quòd collectæ sint onera mixta, ex *l. rescriptio, §. finali, de muner. & honor.* & ita collecta quantum ad obligationem est onus personale, & quantum ad quantitatem est reale; ac proinde quando imponitur onus à statuto super rebus certum & invariabile, id censetur fieri in fraudem Ecclesiasticorum, & ita est eadem ratio, ac si esset onus variabile, & incertum, quidquid contradicant alij distinguendo, an onera certa & firma, & invariabilia sint, an verò incerta, & variabilia.

2. Nec enim hæc distinctio admittenda est, quando per statutum onus solvendum imponitur in futurum, aliter si fiat per specialem contractum Principis, vel contrahentium. Ita Guevara, & ante illum Cardinalis Albanus in *tract. de immunit. Eccles. qui omnino videndus est, & habetur in tom. 13. tractatum part. 2.* Hoc etiam docet Alexander Pefantius *tract. de immunit. Eccles. disp. 7.* vbi sic ait. Quando onera sunt perpetua, & certa, & rebus imposita, maior est difficultas; sed si generalitati factorum Canonum itandum

fit, idem dicendum est, quòd de secundo casu, & ego ut tuas reddam Principum, & Magistratum secularium conscientias, non possem, tuta conscientia, aliud suadere, quam ut cum talia onera imponenda, vel imposita iam exigenda sunt, non aliter fiat, quam consulto, & concedente Romano Pontifice. Sic Pefantius, quæ omnia intelligenda sunt, ut notat Grassis *vbi supra*, etiam si bona patrimonialia clerici reperiantur in extimo descripta, nam non transeunt in clericos cum onere suo, licet tale onus esset reale, perpetuum & durabile.

3. Ex his patet refellendum esse Ioannem Driedonem *de libertate Christiana lib. 2. cap. 3.* asserentem, quòd prædia omnia sunt obligata pro tributis Reipublicæ impositis, & imponendis, & cum hoc onere transire in Ecclesiam; sed hæc opinio est falsa, & Thologo indigna.

RESOL. CCLIX.

An Princeps possit imponere, & exigere gabellas à Clericis in Minoribus constitutis?
Et quid, si ad sit consuetudo in contrarium?
Et quid de Clericis primæ tonsuræ? Ex part. 1. tract. 2. Ref. 36. alias 35.

§. 1. **D**E Clericis primæ tonsuræ affirmativè respondet Angles in *4. som. 2. de restit. c. ellig. diff. 5.* Lassarte *de decim. vendit. c. 19. n. 21.* Gutierrez *pract. 99. lib. 1. q. 8.* Ledesma in *summa, tom. 2. tract. 17. c. 2. concl. 27.* & Ioann. de la Cruz in *direct. conscient. p. 1. præcep. 7. art. 3. concl. 1.*

2. Sed stando in iure communi, contrariam sententiam prorsus amplectendam esse puto: nam omnes Clerici, etiam primæ tonsuræ, gaudere exemptione gabellarum; ut notat Molina *tom. 3. tract. 2. disp. 270. num. 5.* Malderus, Lessius, & alij, *vbi infra*, & colligitur ex *c. fin. de vita & honest. cler. ex c. quantum de censibus, & ex l. Presbyteros, C. de Episcop. & Cler. Dixi*, stando in iure communi: nam in aliquibus Regnis, Clerici in minoribus constituti, si actu beneficium non habent, non sunt exempti ab onere gabellarum, ut notant Aragon in *2.2. q. 62. art. 3.* Bobadilla in *Polh. tom. 1. lib. 2. c. 18. n. 263. & 183.* Ioan. de Hevia in *tr. de commere. lib. 1. c. 14. n. 9.* Flores de Mena *lib. 2. q. 21. n. 199.* Felicianus *de cens. lib. 2. c. vlt. n. 13.* Gironda *de gabellis, p. 7. n. 7.* Rodriguez in *summas tom. 1. c. 75. concl. 14.* Ioan. de la Cruz in *direct. conscient. part. 5. præcep. 7. q. 7. art. 3. dub. 1. concl. 1.* & alij penes ipsos. Et hoc stante consuetudine, à Romano Pontifice scita, & approbata, ut observant Valquez *opus de vestit. c. 6. §. 1. n. 33.* Lessius *lib. 3. c. 3. dub. 5. n. 39.* Malderus in *2.2. tract. 5. cap. 6. dub. 8.* Molina *tom. 3. tr. 2. disp. 270. n. 5.* Turrianus in *2.2. som. 2. disp. 44. dub. 4. n. 12.* Salas *de legib. q. 96. tr. 2. 4. disp. 14. sect. 1. n. 121.*

3. Sed hanc consuetudinem, & Doctorum opinionem refellit ex Theologis Hispanis Garcias *de beneficiis, tom. 1. part. 2. cap. 3. à n. 1. vsque ad 10.* & ex nostris P. Megala in *par. 2. lib. 2. c. 17. q. 6. n. 101.* Quicquid igitur sit de hoc, certum est talem consuetudinem non extare in hoc Regno Sicilia: & idem Clericos minores etiam primæ tonsuræ, gaudere exemptione gabellarum: & qui vectigalia ab illis exigent, vel imponent, in excommunicationem Bullæ Cœnae inciderent.

RESOL. CCLX.

An Princeps secularis possit imponere, & exigere gabellas

Sup. hoc in Ref. seq. & in tom. 6. tr. 9. Ref. 66. §. Accedit.

Quæ hic est Ref. antec. den. §. vlt. paulo post initium, & in tom. 7. tr. 9. Ref. 66. §. Accedit.

Sup. hoc in Ref. 64. §. 1. paulo post initium, & in Ref. 65. §. 2. etiam paulo post initium, & inf. lege doctrinam ad seq.

De Immun. Eccles. Resol. CCLXI. &c. 231

*gabellas à Clericis non habentibus requisita Concilij
Trid. sess. 23. c. 6. de quibus supra dictum est Ex part. 1.
tract. 2. Ref. 37. aliàs 36.*

Sup. hoc fu-
pi in Ref.
44. a. pau-
lo post in-
tium, & in
Rel. 179. §. 2.
cum paulo
post in fine
de reg. etiam
dicitur
Rel. 179.

§. 1. **E**tiam seclusa consuetudine in contrarium,
de qua in superiori resolutione, affirmati-
vam sententiam docent non ignobiles Authores, vt
Homobon. de exam. Eccles. p. 1. tr. 7. c. 29. q. 120. Lay-
man in Theolog. moral. lib. 4. tract. 9. cap. 6. n. 3. Suarez
contra Regem Angliæ, lib. 4. c. 27. n. 14. Azorius p. 3. lib.
5. c. 19. q. 6. Filiucius tom. 1. tr. 16. c. 11. n. 298. Reginal-
dus tom. 1. lib. 9. c. 23. n. 376. Coriolanus in Expos. Bull.
Cæn. excomm. 18. fol. mibi 949. Alterius de censur. tom. 1.
disp. 19. lib. 5. cap. 6. dub. 10. Barbosa in collect. tom. 1.
lib. 3. tit. 49. cap. 7. num. 7. Cevallos tract. de cognit.
per viam violentiæ, in procem. c. 7. n. 22. vbi sic asserit:
[Clericus, si non obliuet requisita Concilij Triden-
tini, non potest dici exemptus à tributis, nisi sit iu-
risdictioni Ecclesiæ subiectus; & sic, cum Clerici in
minoribus non gaudeant priuilegio fori ex defectu
dictarum conditionum; & consequenter non gaudent
immunitate à tributis, & gabellis.] Ita ille. Et secun-
dum hanc opinionem, vt Clericus sit exemptus à
gabellis, debet incedere, non solum in habitu, &
tonsurâ, sed etiam deseruire alicui Ecclesiæ, de man-
dato Episcopi: nam has conditiones requirit Conci-
lium Tridentinum, vt supra satis explicatum est. Et
ita etiam docet noster P. Molfel. in summa, tom. 1.
tract. 6. c. 10. n. 65. & tom. 2. tr. 12. c. 22. n. 162. Hæc opi-
nio est probabilis cum Graff. part. 1. lib. 2. c. 125. n. 21.

2. Sed non minus probabilem, contrariam esse
sentio quam sæpius in præxi consului: nam dicti
Clerici de iure communi sunt exempti à solutione
gabellarum. Nec obstat ius nouum Concilij Triden-
tini: nam loquitur tantum de priuilegio fori, & tan-
tum restringit illis hoc priuilegium: immunitas verò
à tributis non dependet à priuilegio fori, & potest
habere rationem omnino diuersam, nam & laicis
quibusdam sine priuilegio fori conceditur. Ergo, &c.
Et ita hanc sententiam docet Lessius lib. 2. c. 33. dub.
§. n. 38. Molina tom. 3. tract. 2. disp. 279. n. 5. Malderus
in 2. tract. 5. c. 6. dub. 8. Garcias de beneficio, tom. 1.
cap. 3. part. 2. num. 5. in fine. Et ita declarasse Sacram
Cardinalium Congregationem, apparet apud Comi-
tolum in respons. moral. lib. 6. quæst. 26. vbi habetur
epistola tenoris sequentis, directa ad eundem Comi-
tolum.

3. [Molto reuerendo Padre, sono stati altre volte
considerati, & resoluti nella Congregatione del
Concilio i dubij, che mi scriue la R. V. Quanto al
primo, è stato deciso, che chi non hà beneficio, ò
non camina con habito, e tonsura, senza altra mo-
nitione, viene escluso del priuilegio del foro. Quan-
to al secundo, la Congregatione hà sentito, ch'i
Clerici, che mancando nelle cose contenute in el 6.
sess. 23. non godono il priuilegio del foro, non per
questo s'intendono priuati del priuilegio del can. si
quis suadente Diabolo. Da questa ne segue la risoluo-
ne al terzo quesito. Perche non togliendo il Conci-
lio (notentur hæc verba) se non il priuilegio del fa-
ro, tutti quell' altri priuilegij che competono à Chie-
fici, rimangono nella dispositione della ragione
commune. Con che imaginandomi, &c. Di Roma il
di 21. di Agosto, 1581. Di V. R. como fratello amo-
reuosissimo, Antonio Cardinale Caraffa.]

4. Ex his apparet, supradictos Clericos gaudere
immunitate gabellarum, quia, vt diximus, & docuit
Sacra Congregatio, hoc testante supradicto Cardina-
li, Concilium tollit Clericis priuilegium fori; non
autem alia priuilegia, quæ illis competunt de iure
communi, & diligenter enumerat idem Comitulus

Tom. 1. A.

lib. 1. q. 54. n. 2. Et post hæc scripta inueni, hanc opi-
nionem docere etiam Iuriconsultum Hispanum
Torreblancam in defensione, lib. de Magia, c. 6. n. 96.
vbi sic asserit: [El Clerigo de corona exemptus est ab
exactionibus, & contributionibus, tam realibus, quam
personalibus tributorum, petitorum, gabellarum, & mu-
nerum temporalium. Porque cerca desto el Concilio
Tridentino, nõ tratò nada, y assi, lo dexò à la dispo-
sicion del derecho comun, en que estan dado, que
goze de todos los priuilegios de los Clerigos, y assi
lo resolue nouissimamente la Congregation de los
Señores Cardenales depurados por la Sede apostoli-
ca para la interpretacion del Concilio in dicta sess. 23.
c. 6.] Ita Torreblanca, vnde de hoc non est ampliùs
dubitandum à scrupulosis.

RESOL. CCLXI.

*An princeps possit imponere gabellas super bona Cleri-
corum, qui habitum Clericalem assumpserunt, sine
intentione Clericandi, sed tantum in fraudem colle-
ctarum: Ex part. 1. tract. 2. Ref. 44. aliàs 43.*

§. 1. **V**idetur respondendum affirmatiuè, & dictos
Principes, ita facientes, non incurrere in
excommunicationem Bullæ Cænæ, putauit Corio-
lanus in expos. dicta Bullæ, excomm. 18. fol. mibi 950.
& Prosper de Augustino in addit. ad summam Qua-
ranta, verb. veltigal. ex autoritate legis, qui sub præ-
textu, C. de sacrosanct. Eccles.

2. Sed meritò noster P. Duardus in Bulla Cæn.
lib. 2. can. 18. q. 7. n. 2. contrarium docet; nempe;
Clericos incedentes cum habitu, & tonsura, & diui-
nis deseruientes, etiam si habitum ipsum assumpse-
rint in fraudem gabellarum, gaudere dicta exemptio-
ne. Et ratio est: quia supradicti Clerici, etiam si non
habeant animum permanendi in clericatu, hic, &
nunc verè Clerici sunt: ergo gaudent exemptione
gabellarum; & idèd illas ab illis exigentes in excom-
municationem Bullæ Cænæ incurrerent, Quæ ita
vera esse existimo, vt putem contra Duard. n. 5. eos
etiam si Ecclesiæ alicui non deseruirent; adhuc gau-
dere gabellarum exemptione: nam, vt supra proba-
tum est; vt Clerici sint immunes à soluendis gabel-
lis, non est necessarium, vt habeant conditiones re-
quisitas à Concilio Tridentino: nam Concilium in
illo loco loquitur tantum de priuilegio fori, & nihil
tangit de aliis Clericorum priuilegiis. Ergo, &c.

Sup. in Ref.
quæ hic est
anteccedens.

RESOL. CCLXII.

*An Princeps possit imponere, & exigere gabellam ab
Equitibus D. Iacobi, Alcantara, Calatrana, &c. &
ad hoc Nouitiis?
Et ex doctrina huius questionis inseritur dictos Equi-
tes esse vere Religiosos, & posse consistere cum Sacer-
dote non approbato ab Ordinario, sicut possunt alij
Regulares, quod est valde notandum. Ex part. 1. tract. 2.
Ref. 50 aliàs 49.*

Sup. prima
diffic. huius
tituli sup. in
Ref. 167. Sed
hoc & in
fine, Ref. 171.
& in Ref.
172. §. ult. &
in tom. 7. tit. 1.
Ref. 54. §. ult.

§. 1. **A**ffirmatiuè responder Bobadilla in polit. 10. 1.
lib. 2. c. 18. n. 264. nam putat, dictos Equites
esse tantum immunes à gabellis, quoad bona cõmen-
darum. Ita etiam sentiunt alij Iurisperiti, & Theologi,
qui tenent, dictos Equites non esse verè Religiosos,
vt præter Doctores, quos citat Sanchez, vbi infra do-
cent Ioan. de la Cruz de stat. Relig. lib. 1. c. 2. dub. 3. con-
clus. 2. Petrus de Ledesma in summa. tom. 2. ad l. 10.
c. 8. dub. 2. conclus. 2. Emmanuel Sà verb. Religio. n. 41.

Sup. hoc in-
tom. 7. tit. 3.
Ref. 54. §. 1.
& ibi in tr. 1.
Ref. 99. §. 2.
& in aliis
eius not. &
cursum.

V z Burgos